

MAKSIMALNO ODOBRENI PRIHODI I TARIFNI SISTEMI

mr Aca Vučković, dipl.inž.

Agencija za energetiku Republike Srbije

15. novembar 2006.

MOP-Maksimalno Odobreni Prihod

- Definisani metodologijom
- Za Prenos, Distribuciju i Obračun električne energije (“krajnjeg kupca”)
- Zavise od vrednosti sredstava i od količina električne energije predviđenih EEB
- Podela na fiksni i varijabilni deo
- Alokacija na tarifne elemente – Snaga, Aktivna energija, Reaktivna energija, Merno mesto

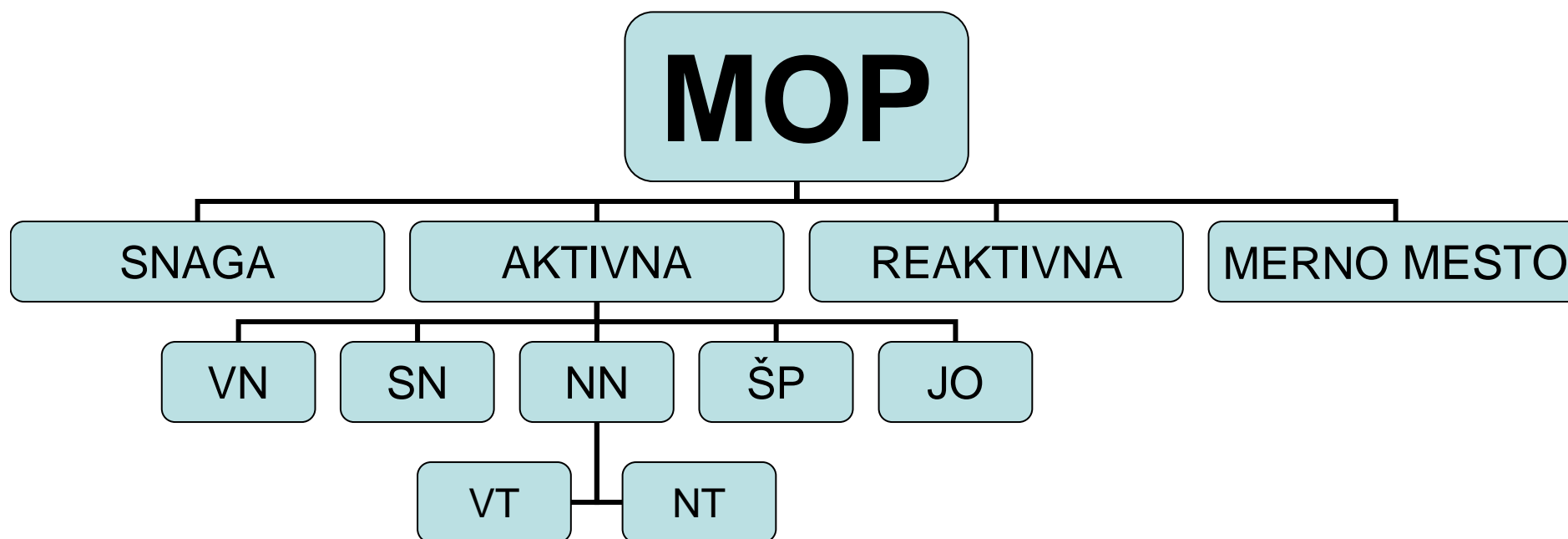
MOP – usluga distribucije

- Sadrži:
  - trošak za uslugu prenosa
  - troškove same distribucije
    - operativne troškove
    - troškovi amortizacije
    - prinos na regulisana sredstva (tretman priključka)
- Umanjuje se za ostale prihode
- Koriguje se za odstupanja iz prethodnog regulatornog perioda

MOP – “krajnji kupac”

- Sadrži:
  - trošak za uslugu distribucije (u kojoj je i prenos)
  - troškove nabavke električne energije od “EPS veletrgovca”
  - troškove samog trgovca na malo za tarifne kupce
  - uvažava se deo nenaplaćenih potraživanja
- Koriguje se za odstupanja iz prethodnog regulatornog perioda

Alokacija MOP-a

OSNOVNI PRINCIPI TS

- Troškovno orjentisan – da svako plaća električnu energiju srazmerno troškovima koje izaziva u sistemu
- Kapacitet je mera fiksnih troškova
- Energija je mera varijabilnih troškova
- Prebacivanje dela fiksnih troškova u varijabilne omogućava uvođenje VT i NT
- Posebno se analizira uticaj reaktivne energije na troškove sistema

Alokacija MOP-a na Tarifne elemente i relativni odnosi tarifnih stavova

Određuju se na bazi:

- strukture mreže po naponskim nivoima i vrednosti pojedinih delova mreže
- odnosa fiksnih i varijabilnih troškova
- energetske bilansa, odnosa maksimalnih i minimalnih opterećenja, energetske tokova, reaktivne energije
- ekonomskih signala koji se šalju potrošačima

TARIFNI SISTEMI

za uslugu distribucije i obračun električne energije (krajnjeg kupca)

- kategorije korisnika (kupaca) definisane kao do sada
- tarifni stavovi su definisani saglasno raspoloživim merenjima
- značaj podataka iz elektroenergetske saglasnosti
- sve analize i odnosi proizašli iz podataka iz plana za 2006. godinu i realizacije za 2005. godinu

Osnovne razlike između TS distribucija – obračun el.energije

- kategorije VN nema u “distribuciji” - ovi korisnici plaćaju samo uslugu prenosa; sve ostale kategorije i grupe “potrošača” postoje kao u postojećem TS
- u TS za distribuciju, za kategoriju široka potrošnja ne postoje zelena, plava i crvena zona za aktivnu energiju
- naknada za merno mesto postoji samo kod TS za obračun el.energije

MOP alociran na reaktivnu energiju

- sredstva koja postoje samo zbog tokova reaktivne snage (regulacioni transformatori, kompezacione baterije...)
- povećanje kapaciteta elemenata sistema zbog tokova reaktivne snage
- povećanje gubitaka zbog tokova reaktivne snage

Tretman reaktivne energije

- Naplaćuje se od VN, SN i NN na osnovu merenja; utvrđena su dva tarifna stava:
  - reaktivna ($\cos(\varphi)$ do 0,95)
  - prekomerna reaktivna ($\cos(\varphi)$ ispod 0,95)
- Širokoj potrošnji i javnom osvetljenju se naplaćuje kroz aktivnu energiju

MOP alociran na snagu

- fiksni deo MOP-a – sve ono što postoji bez obzira na obim isporučene el.energije
- veliki udeo fiksnih troškova u MOP-u
- i kod potrošača kod kojih se meri snaga - deo fiksnih troškova se naplaćuje iz energije
- obezbeđuje se ravnomernost prihoda tokom godine

Tretman snage

- Kod kategorija sa mernom grupom
  - petnaestominutna maksimalna vrednost
  - više merenja – objedinjavaju se u jednom postrojenju
  - dva tarifna stava:
    - obračunska snaga
    - prekomerna snaga
- Kod Široke potrošnje
  - trofazni – 11,04 kW (3x16A)
  - monofazni – 5,75 kW (25 A)
  - prema ugrađenom automatskom osiguraču
  - prema elektroenergetskoj saglasnosti (od sredine 2008.)
- Javno osvetljenje – nema naplate po snazi

MOP alociran na aktivnu

- varijabilni deo MOP-a – sve ono što nije alocirano na reaktivnu
- deo fiksnih troškova je pridodat energiji
- Javno osvetljenje – samo preko aktivne

Tretman aktivne energije

- odnosi NT i VT kao do sada
  - sa merenom grupom 1:3
  - široka potrošnja 1:4
- samo u TS za krajnjeg kupca postoje zone potrošnje - zelena:plava:crvena=1:1,5:3
- Javno osvetljenje
  - za uslugu distribucije jedinstven tarifni stav
  - kod krajnjeg kupca poseban tarifni stav za grupu kupaca svetleće reklame

Tretman mernog mesta

- alociran deo MOP-a koji se odnosi na onaj deo privrednog društva koji se bavi trgovinom na malo (očitavanje brojila, ispostavljanje računa, odnosi sa kupcima ...)
- svima se naplaćuje isti mesečni iznos određen po mernom mestu

TS po društvima

- za uslugu distribucije: MOP se određuje za svako privredno društvo posebno
- cene po tarifnim stavovima za uslugu distribucije mogu biti različite
- jedinstveni tarifni stavovi za prodaju se obezbeđuju preko troškova nabavke od “EPS veletrgovca”

Računi

- naplaćuje se - ukupan iznos za električnu energiju određen primenom TS za obračun el.energije
- prikazuje se koliki je iznos usluge distribucije, odnosno prenosa sadržan u računu

Bliska i dalja budućnost - MOP

- nova procena sredstava, kompletno uključivanje zaštite životne sredine, neodložne investicije u sve delove elektroenergetskog sistema vodiće povećanju MOP-a
- primena novog modela za određivanje MOP-a kojim će se zahtevati povećanje efikasnosti poslovanja vodiće smanjenju MOP-a

Bliska i dalja budućnost - TS

- lakše dostizanje ekonomske cene
  - jasno definisanje socijalne politike
  - veće otvaranje tržišta – kvalifikovani kupci
- veće promene u TS za ŠP- povećanje udela snage i omogućavanje ukudanja zona potrošnje
  - sređivanje elektroenergetskih saglasnosti
  - uređivanje mernih mesta kroz ugradnju modernih brojila, odgovarajućih limitatora i automatskih osigurača
  - ozbiljnija analiza potrošnje velikih potrošača kod široke potrošnje

REZIME NOVINA U TS

- uvođenje tarifnog stava za prekomernu reaktivnu energiju
- uvođenje tarifnog stava za prekomernu aktivnu snagu
- objedinjavanje snage samo na nivou jednog objekta prenosa ili distribucije
- uvođenje posebne naknade za merno mesto
- uvođenje snage kod široke potrošnje